

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14

ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ. ΠΕΛ VI 36/1971

Α'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

10-15/1/1971

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κομόπολις) *Πύργος*.....
(παλαιότερον ὄνομα :), Ἐπαρχίας *Κορινθίας*
Νομοῦ *Κορινθίας*.....
2. Ὄνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος *Χρῆστος*
Κωστούλας..... ἐπάγγελμα *Αἰμοδιδάσκαλος*
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις *Πύργος - Κορινθίας*.....
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον *Τέσσαρες (4) μήνες*
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον *Κωνσταντῖνος Γ. Καίτρας*

.....
ἡλικία *53 ἐτῶν* γραμματικαὶ γνῶσεις *Ἀπόφοιτος Σχολαρχείου*
Χείου..... τόπος καταγωγῆς *Πύργος - Κορινθίας*
β) Κινῖνος Βασ. Παπασταυρούπουλος, ἐτῶν 58
Ἀπόφοιτος Σχολαρχείου ἐν Πύργῳ - Κορινθίας

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ βοσκήν ποιμνίων ; *Προωρίζοντο διὰ ἐπὶ βοσκήν ποιμνίων ὅσα παρέμεινον εἰς ἐτησίαν ἀγρονομίαν.* —
Ἐπῆρχον αὐτὰ χωριστὰ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστήματα ; *Ἐνηλλάσσοντο κατ' ἔτος.*.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας ("Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. *Εἰς φυσικὰ πρόσωπα, ἐλαχίστα εἰς γαιοκτήμονας καὶ εἰς μονὰς.* —
- 3) Ὁ πατήρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του ; *Μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διανεμέται οὐκ ὀλίγη εἰς αὐτὰ ἀναλογικὴ μερίδιον, ἡ δὲ ὑπόλοιπος (γεροντικὴ) μετὰ θάνατόν.* —

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν, καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; *Κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν γεωργίαν.* -

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; *Βεβαίως.*

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; *Οἱ ματαίτοιμοι τῆς Κοινότητος, ὡς κολλῆγοι με' ὁλοκληρὴν τὴν οἰκογένειαν.* -

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.) *Κολλῆγοι* Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ... *Μειωμένη.* -

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα) ; *Εἰς εἶδος.*

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται : ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι : ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ἡμερομίσθιον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ; *Αἱ ὅλον τὸν χρόνον, αἱ οἰκογένειαι τῆς περιοχῆς τῆς Κοινότητος, ἐλάμβανον δὲ τὴν ἀμοιβὴν αὐτὴν εἰς εἶδος.* -

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; *ὑπηρετοὶ καὶ δοῦλαι ἐκ τῆς περιοχῆς.* -

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; *Εἰς τὴν Κοινότητα, εἰς Βόχαιν, Κορινθίαν καὶ Βασιτίαν-Μυτιλήν.* -

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), παραματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; *Ἐποχικῶς ὡς ἐργάται.* -

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: μὲ ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (μὲ καῦσιν: α) τῆς καλάμιδος μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ μὲ κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ...

Μὲ ζωϊκὴν κόπρον

.....
.....
.....

- 2) Πότε ἐγίνε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... *Τὰ ἔτος 1922*

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; *Τὰ εἰδηρὰ ἄροτρα ἀπὸ τοῦ ἔτος 1920, αἱ δὲ γεωργικαὶ μηχαναὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1958*

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; *Εἰδηρὰ ἄροτρα δίφτερα εἰς ἀγροί. Κατεσκευάζοντο δὲ ἀπὸ τῶν εἰδηροῦντων.* ...

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρου μὲ τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1..... 4..... 7..... 10.....
2..... 5..... 8.....
3..... 6..... 9.....

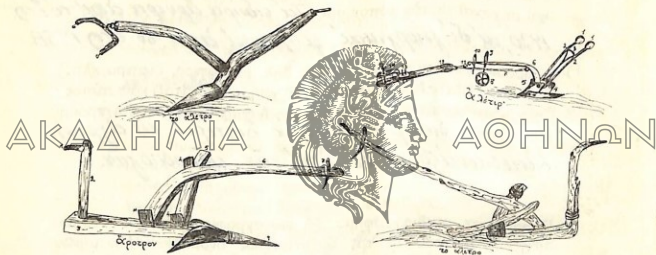
- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) *Φρέζει ἀπὸ τοῦ ἔτους 1958*
3) Μηχανὴ θερισμοῦ

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν).....

5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ *ὑπὸ ἄλλης περιοχῆς ἀπὸ τῆς ἐπὶ 1953*

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *κατεσκευάζετο ἀπὸ τῶν ἀγροτῶν.*.....

2) Ποῖα ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄροτρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποῖα εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾷται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1.	6.	11.
2.	7.	12.
3.	8.	13.
4.	9.	14.
5.	10.	15.

(¹) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὑνί. Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφίων ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνί (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν
εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.
*Ἐχρησιμοποιεῖτο τὸ ἕδριον ὑνί, ἐν τῷ ματωτέρῳ
(6x. 1).*

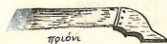
- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;... *Καμπυλωτόν.*

6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;... *Ἐκ σιδήρου.*

Ἐκ σιδήρου.

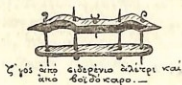
- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πρίονι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάϊ κλπ.).....
*Ἐχρησιμοποιοῦντο τὰ εἰς τοὺς ἑξῆς ὁριζούμενα εργα-
τεῖα. —*

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζεугάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. . . . *μόνον... βόες*

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; . . . *Δύο (2) . . . βόες*

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
ἦτο ἀνάγκαιος

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.). *Ο παλαιότερος ζυγός ἦτο ὡς τὸ ἀνωτέρω εἶχεν. ἐπὶ μέρει δὲ ἐπαρκαί.*

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. *Ἡ μορφή τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον μας ἦτο ἐπαμειβῶν ἢ ἰδίᾳ μὲ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω εἰρημάτων.*

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). *Λέγεται μουλζούρα καὶ εἶναι ξύλινος, προσδένεται δὲ εἰς αὐτόν τὸ ἄροτρον.*

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; *ἄρ γίνεται*

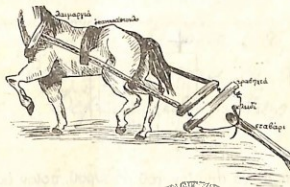
Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
την ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ
εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

.....

.....

.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) : 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης
τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος). 2) γυναῖκα. 3) ὑπηρετὴς. Σημειώσατε ποῖα
ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.....

.....

.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ
τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε,
εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν)

.....

.....

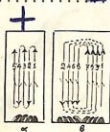
2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον. *Γίνεται
με δύο ζῶα, καὶ τὸ ἐν τῇ προσοδήσει
ὀχεύει.*

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ
ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα
τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).
*Με σχοινί τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ
εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων.*

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Ὡς τὸ σχεδιάγραμμα (α)

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σποριάς, υπάμιες, σισσιές, μεσοδράδες κ.λ.π.) ; *Με' ὀργωμάτων*

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά) ; με αὐλακιάν ; *Με' αὐλακιάν*

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνθήκη νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῇται ἄροτρον ; *Ὡς τις μετὰ πλάγους*

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὕνι : καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. *Ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με' ὕνι πλαγίως*

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. *εἰς ἀπαντα τὰ ὀργώματα...*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά; π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. *Ἐγίνοντο δύο, τὸ ὀργῶμα καὶ τὸ διβόλισμα κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα (Φεβρουαρίου - Μαρτίου).*

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Απαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Ὡς ἀνωτέρω διὰ τὴν ἐφαρμὴν τῶν δημητριακῶν

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπρότον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτὰρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

Ἐν (1) ἔτος

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν; *Δύο (2) κατὰ τὴν Ἀνοιξίν.*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. *τὸ δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; *Ὁ Μπουρβῆς (= δισάκι).*

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδᾶρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὀργῶμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

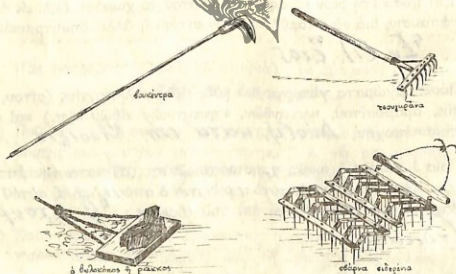
μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἄλλει-
ψοειδῇ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον
τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; *Μετὴν βουκέντρον*
ποῦ εἰς τὸ ἄκρον ἔχει τὴν ξυλὴν......

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνι-
σμα, διβόλισμα);

Γίνεται δια' τῶν ἀξινῶν......

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα,
τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων
περιγραφῇ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχε-
διάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχε-
διάσματά τινων ἐκ τούτων).

*Ἐχρησιμοῦται ἡ τσάπα καὶ ὁ βολοκό-
πη (ὡς καὶ κατὰ τὰ εἴδη).*.....

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κή-
που· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

Η τράπουλα (ἀξινία) καὶ τὸ ματωτὲρνον ὁργάνον.

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

*Ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας, ἐμπαλοῦντο δὲ
διαλιστάδες ἢ δὲ ἐργασίαι διαλίσιμα.*

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἴδους.

*Τὰ πρασιόσπαρα, ἐγένετο δὲ ἡ δωρεὰ δὲ
αὐλάκιων καὶ ὀσπρίων.*

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

Ὁ καλλιεργεῖτο τὰ ξηρίνα.

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων ἑσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

*Δεν ἐκαλλιεργεῖτο εἰς τὴν περιοχὴν Ὀσαῦν
ἐλαχίονα ἐκαλλιεργεῖτο δὲ αὐλάκια.*

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) Με δρεπάνι
ὀδοντωτόν. -

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. Παρακαλεῖται
ὁ μαθητὴς νὰ εἰσαγάγῃ με δρεπάνι ὀδοντωτό (ἢ τὸ ἀνωτέρω
ἔργον).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ.....ΔΘΗΝΩΝ

- 2) Με δρέπανα ἢ με ποια ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). Παρακαλεῖται
ὁ μαθητὴς νὰ εἰσαγάγῃ με δρεπάνι ὀδοντωτό. Σήμερον με κόψα (ἢ τὸ
κατωτέρω ἔργον).

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....
ὀδοντωτή

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; ἦτο
ξύλινος. Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς ἐλέγετο οὐρά.

- 5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά εργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ά.) *Παλαιότερον ἦσαν τῶν εἰδηροφυγῶν (φύραν), ἐκλεμερον ἦσαν τῶν ἑρροτασίων. -*
- 6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκρίζωσews καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *Ἦτο ὁ θερισμός. -*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *Ἐθερίζοντο εἰς τὴν ρίζαν (ἐθερίδα).*
- 2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἔλεγοντο (ἢ πῶς λέγονται). *Ἐλέγοντο αἰτάτα.*
- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦς τὰ δράγματα (δραξιές, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; *Οἱ ἴδιοι.*
- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) *Τοποθετοῦνται εὐθείᾳ ἀνὰ τέσσαρα (4) πιάσματα ἢ χερσίδες καὶ ἄνω-τελοῦν. Ἐνα (1) χερσίδαλο. Αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν παλαιότερον εὐρίσκοντο πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν. Σήμερον διασταυρῶνται. -*

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
 λοῦνται ἀγκαλιές. *Χερσὶ θοῶσι. . . (15-16. χερσὶ θοῶσι.
 ἀποτελοῦν ἓνα δεμόσι.)*

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
 σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον ; *θερίζουν αἱ
 οἰκογένειαι παύ' ἔχον τὰ κτήματα.
 Δὲν ὑπῆρχον θερισταί ἐπαγγελματίαι.*

2) Πώς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
 ἀπακοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς
 εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
 φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
 εἰς τὸν τόπον σας ὀνομασολογίαν)

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
 λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
 τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
 λοντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
 κόπωση (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; *ἔταφοθ' ἔταν.
 γιατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν ζωνάρει.*

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

Να' ἐμὴ συμπίπτει Τρίτη

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. *Ναί. Τ' ἀναγραφόμενα εἰς τὰς προεδρίας -*

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἷς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον

Εἰς τὸ αὐρον τοῦ ἀγροῦ ἀφήνουν ἀθήριστον μίαν χερσίδα περίπου ἢ δύο τοιαῦτα ἐλέμετο "γένεια" τοῦ χωραφίου. Παρέχειν δὲ τῇ χερσίδι εἰς τὸ χωράφι -

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

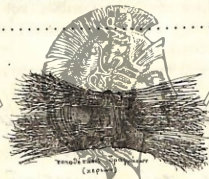
- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; *Ἐσκεῖναν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον περίπου 3-4 ἡμέρας -*

- 2) Πώς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ἡμεῖς 16. χερόβολα. ἓνα δεμάτι τὸ
ὁποῖον ἐδένετο μὲ δεματιδιά ἐκ σπάρτου
μὲ τὸ χερί. -

.....
.....
.....
.....

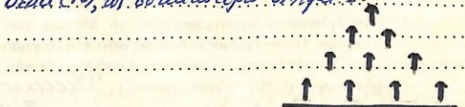
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; ~~ὡς~~

μετρώοντο ἐν τῷ ἀγρῷ καὶ ἐτοποθετοῦντο ἀνὰ
δέμα (10), καὶ τὸ μακρύτερον δῆμα -

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν.....

στ.' Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνιθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφυλλί, βίκον); Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπὴ, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ... *ἐσυνιθίζετο, π. δέ, καλλιέργεια ἐγίνετο βοσκήσας οὐνοῦ τῶν θημητριαίων. εἶτα ἐγίνετο π' αὐτῇ, με' δραπετάνι, ἐξηραίνεται ἐστ' τόποι καὶ μετεφέρετο εἰς τὴν ἀγορὰν.*

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ά.). *τὸν αὐτὸν με' δραπετάνι.*

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐκρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογία, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) ... Συνκεντρώνεται εν δεμάτι.

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς ἄλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἄλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Μετεφέροντο εἰς τὸ ἄλώνι.

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἄλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τίνος τόπους λέγεται : θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν ; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησός ; Παλαιότερον

ἐκάλειτο ἄλώνι. Ἐν μέντοι δεμνοδοτείδι ἔτοπο-
δετοῦντο ἀνά δεμάτιον.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἄλώνι διὰ τὸν ἄλωνισμόν τῶν δημητριακῶν ; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἄλώνι ; Ὑπῆρχεν ἀρέλια.

Δεν ἄλώνι, ὅσον ἐμεῖ. Βάμβανον ἐκάλει οὗ
χωρισμός τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ ἄχυρα.

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἄλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου ; Εἰς ποίαν θέσιν ; Περὶ τοῦ χωρίου καὶ εἰς μέρος

εὐαίτερον καὶ εὐήλιον.

- 5) Τὸ ἄλῳνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; *Υπάρχον*
ἰδιόαιτητα, μαδιῶ, μοιῶ, μοιναῶ, καιῶ, πλῶνιζον
κατὰ σειράν, περίπου ἀνά 4 ἡμέρας, ἐναπολιμνισμένου
τοῦ πνέοντος ἀνέμου (βοριάς). —
- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἄλῳνισμα καὶ πότε λήγει ; *Ἀφ' ἡμέ-*
ρῆς τοῦ λῳίου μέχρι τέλους τοῦ αὐτοῦ μηνός. —

- 7) Εἶδη ἄλῳνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).
(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
δίασμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Χωματάλωνο.

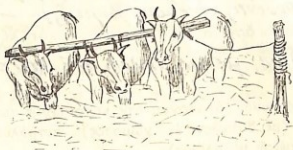
- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἄλῳνι ἐκάστον ἕως πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
ἄλῳνισμοῦ· (π.χ. τοῦ χωματάλωνο)· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων). *Ἐπὶ κεναίετο δι' ἀργίλου (χω-*
ματιῆς).

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἄλῳνιου καὶ ἡ ἐνάρξις τοῦ ἄλῳνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; *καθ' ὅλας*
τάς ἡμέρας πλην τριτῆς.

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἄλῳνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἄλῳνόςτυλος, ὥς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλῳ-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἷονδήποτε ἄλλον.

*Μένονται τὰ χερσόβωλα καὶ τοσοδεσπίνται κυκλι-
νῶς τοῦ στυλοῦ τοῦ ἀνωτέρου γὰρ τὰς σταχύας
πρὸς τὸ ἔδαφος.....*

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦ-
ήσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

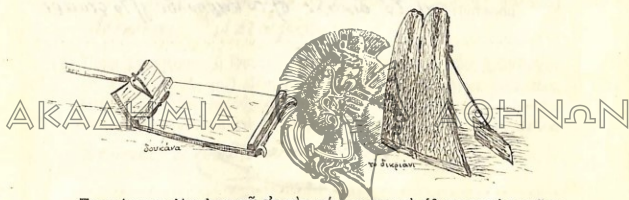
Πολλοχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώ-
νιοῦ ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς,
στρούλουρας, δογκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιάγραμμα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα. *Γίνεται*

ἐδαυριβῶν ἢ τὸ ἀνωτέρω σχεδιάγραμμα

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἴς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὴς περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). *Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ στυλοῦ τοῦ ἁλωνίου ὑψοῦται εἰς ὑψηλὴν μαλθακὴν "μέγαρον", ὃ ὁποῖον δύναται νὰ γυρίσῃ περί τὸ στυλόν. ὑπὸ τὸ "μέγαρον" εὐνδεύονται τὰ ἐκκρινά. τῶν θοῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι δεμένα με' ἀπλῆεις. ὅ, τὸ σχεδιάγραμμα τῆς προεδρίας (σελ. 20-6).*

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἁλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἁλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἁλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἁλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἁλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι, βωλόςυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνθήεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρωμηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἐλυνίζοντο (ἢ ἁλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με' ἁλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἥλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυσμένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; *ἐκρηπιμοποιεῖτο ἁλωνιστικὸν μηχανήμα δι' ἀπαντα τὰ δημητριακὰ μαλθακόμενα. "Ν. του χένι", κοπτεμενα εὐνδεύον ἐν οἰδηράς. Διαμορφίνες καὶ μαλθακὴν ἐπομολλῶντο ὑπὸ τοῦ βιδηραυροῦ μεταλλίνα ἐλασμάτα κοπτερά (μαλθακία), καὶ τὸ σχεδιάγραμμα ἐν τῇ προεδρίᾳ.*

- 8) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἄλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; Ἀπὸ τῆς...

Ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς δύσεως...

- 12) Ποῖα ἄλλα ἄλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): α) τὸ διχάλι β) τὸ καρπολίδι γ) τὸ στραεῖ...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

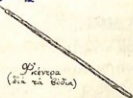
- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἄλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἄλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἄλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόππους στάχους ; ... βεβοῖς...

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἄλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτὴν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). Ἐξορί...

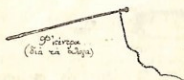
μοποιεῖτο π. φ' κέντρα, μήκος 1,80 μ. περίπου καὶ
ἦτο ξύλινος, κατασκευασμένος διὰ τῶν ἀγροτῶν.
ἢ κατωτέρω τὸ σχεδ. 1.

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώτης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν *Ἐφρίπτατο μία φορὰ!*

Σχ. 1

Σχ. 2.

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

Λέγονται 'Λειῶμα'.

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τροπάνηδες) καλούμενοὶ ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωνιάτες, οἱ ὁποῖοι εἶχον βοδία ἢ ἀλογα καὶ ἀνελαμβάνον τὸν ἀλωνισμόν. *Οἱ ζῶα*

κτενῆται ἀλληλοβοηθοῦμενοι.

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῶα καὶ μὲ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Δὲν εὐνοῦρχεν ἕτερον μέσον.

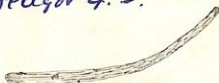
- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο ἔκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

Δὲν εὐνοῦρχεν. -

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἄλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου;
(π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.)... *Δὲν ὑιοῖσθεν, ἐξελκόμενον*
διὰ τῆς Χανδράδας ἀπ' ἀναστροφῆς δι' αὐτὴν
ἐκείνη 26 ποσάφρασαν 4. -.

κοπανός στρογγυλός

ξύλο καμυλωτό διὰ τὸ κοπάνημα
μικροῦ ἐμποδ. δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ;

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζῶων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;

Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; *κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζῶων ἔχαιρεται οἱ περαστικοὶ διὰ τῆς φράσεως "χίλια μύδια", ὃ ἰδιοκτητὴς ἀπήντα "καὶ ὁ ἐπόρος χάρις".*

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρήση ἀλωναριστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) *τὸ ἔτος 1953 ἐγένετο χρήση ἀλωναριστικῆς μηχανῆς ἀπὸ ξένου ἑλληνοῦ.*

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωναριμένοι στάχυες, ἐτομασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. *ἐπαλεῖτο λειῶμα καὶ τὸ λίχνισμα ἐγένετο με' δικριάνι.*

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ; Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο. *Ο αὐρὸς εἶχε*

οὐκ ἔμελλε ἐπιπνεῖται το' λειψίμα γύρω ἀπὸ το' κέντρον τοῦ ἀδυνάτου. πέραν τοῦ ευχεροῦ (=εὐτύλου) εἰς τὸ ἄνω αὐρον τοῦ ευχεροῦ ἐτοφωδεῖτο εἰλαρα, ἑλαῖα ἢ ἐταυροχοστο (εἶδη χάριον), εἰς ἐνδεῖν μαλὴν ἐφοδεῖται. διὰ τὸ ἐξωσμένον ἐστὶ λείγοντες. τὴν φράσιν "καὶ τοῦ χρόνου περισσότερος".

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο. α) Δικαλι. β) Καρπο-
ῖδι. γαι' δ) βρυαί.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνῶς (ἀνεμίσει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Οὐδ' ἀνδρῶν ἢ οἰκογένειας.

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρά τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Λέγονται "χονδράδες", καὶ ἀποχωρίζοντο διὰ φριμονίσματος. Διαυτὰς τὰς χονδράδας καὶ χρόνον ἐξερπιδιμοποιεῖτο ὁ κόπανος.

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευῖσις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

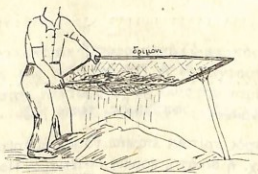
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

... Διὰ δριμύνεσταις

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὕλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) *Διά δριγματίσμα-*

τη. Τὸ δριγόνι, ὡς τὸ εἰκαστατέρω δεχθεῖν
γραμμά.....

δριγόνι.....

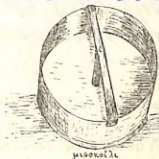
- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται ; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ὀσπασμός τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ. *Σχηματίζεται ἐξ εὐρύ*

μέ τὸ φτυάρι καὶ χαράζεται σταυρός καὶ
ἐμπηγνύεται τὸ καρπολόγ γε πρὸς τὸν
πρὸ τῶν Ἀνατολῶν.....

- 8) Ἀλλὰ εἴθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. *Δὲν νύαρχουν*.....

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἁλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνθήκη. Ἦρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἁλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἱχνο-
 γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας). *Ἐπρεπε να' ματα-
 βληθῇ ἢ "δευαίτι", παρουσίᾳ τοῦ "δευατιστοῦ", ἐν τῷ
 ἁλώνι με' ἐν δοχεῖον μαλούμενον "εὐόμινον", χωρητικώ-
 τητος (δευαίτιν, μεθυσ το ἀγροφυλακιάτικο και
 παπαδιάτιο. -*

μικροκοίλι

κουτέλι

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἁλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (δόνομα,
 χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἱχνογραφήματα ἢ φωτο-
 γραφίας αὐτῶν)

.....

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
 ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
 κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
 κὰς συνηθείας) *εἰς τὴν οἰκίαν και' εἰς μαρούσι.* _

.....

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
 χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι . Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; *Εἰς τὴν οἰκίαν ἐντὶ ἀχυρῶν.*

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Μετὰ τὸ πέραν τοῦ ἀλωνίσματος ἐφίεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου διὰ κομινίσματος.

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατασκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχυῶν, τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται, πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν τόπον σας ἄναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστουγέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρτίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Παλαιότερον ὑπῆρχεν τὸ ἔθιμον κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς Τυροβαρίου καὶ συγκαταβαίνοντες οἱ κάτοικοι κατὰ ζευγάρια ἐξ ἀδελφείας, ὅπου ἔναπτον πυρὰς ἔκρημον καὶ ἐτραφεύδων καὶ δὲ τῶν διαλέθειν ἐξ νύκτας.

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

ἐν ἀνωτέρῳ.

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

Δεν υπάρχει όνομα. Είς. Ιωάννινα λέγεται
"Μπιρμπιλάτο".

β'. 1) Ποίοι ανάπτουν την πυράν; παιδιά, ήλικιωμένοι, ποίος άλλος;...

Συνήθως ψάχνουν οι νεόι.

2) Ποίος ή ποίοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. δια τήν πυράν.

Τὰ κλέπτουν; "Αν ναί, από ποιον μέρος; Έχινετο περιούλ-
τοχή. Έκ της χειτονιάς.

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

Ευμενέφατο εχ. ωρόν. εχ. τό' αδιών. -

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποίαι αί συνήθειαι είς κάθε τόπον δια κάθε πυράν;

1) Προσευχάι, διάφοροι έπικλήσεις, εόρτια, άσματα, κρότοι, θόρυβος.

Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα. Τόσιμα τραγούδια. -

Τά' αναγραφόμενα είς τήν προσδήμιον. -

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από την πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

Τόσιμοι' χοροί.

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

Μόνον ξύλα

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

Δέν διαῖρχεν τοιοῦτον ἔθιμον

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

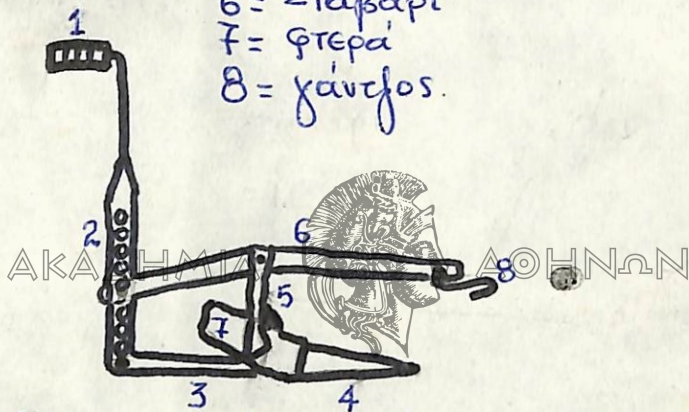
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

(Σελίς 3 ε'1)

- 1 = Χειρολαβή
- 2 = Κουντουρόχερο
- 3 = Ξαλετροπόδα
- 4 = ὕνι
- 5 = Σπαίδι
- 6 = Σταβάρι
- 7 = Φτερά
- 8 = γάντζος.

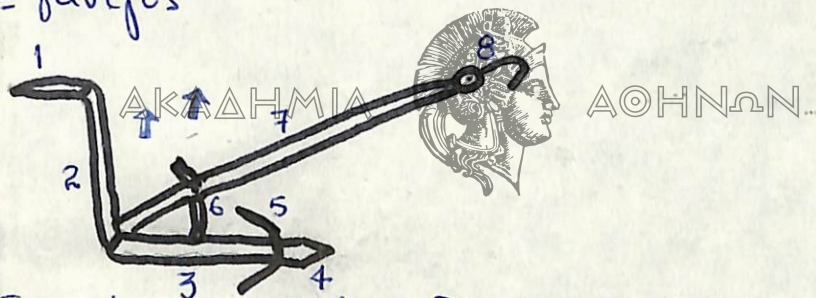

(Σιδηροῦν ἄροτρον)

Χρήστος Κ. Κωστούλας, διδάσκαλος. Ἡ συλλογὴ αὕτη
ἐγένετο ἀπὸ 8-9 Ἰανουαρίου 1971 εἰς Πύργον Κοριν-
θίας ἐκ τοῦ πληροφορητοῦ βασιλείου χρ. Κανελ-
λάκη ἐτῶν 43, ἀποφοίτου Δημ. Σχολείου.]

(Σελίς 4 - 3)

- 1 = χειρολαβή
- 2 = Κουντουρόκερο
- 3 = Άλετροωόδα
- 4 = ὄνι
- 5 = φτερά
- 6 = 6πάδι
- 7 = Σταθάρι
- 8 = χάνεφος

(Παλαιόν ξύλινον ἀροτρού, δήμερον
δέν ὁωάρχει).

[Χρήστος Κ. Κωτσούλας, διδάσκαλος. Ἡ συλλογή αὐτῆ ἐγένετο ἀπὸ 9-10 Ἰανουαρίου 1971, ἐν Πύργῳ Κορινθίας ἐν τοῦ πληροφροῦ Κωνσταντοῦ Β. Παπασταυροπούλου ἐτῶ 58, ἡθοιοῦτο Σχολαρχεῖον.] -

(Σελ. 7 - β. 2)

Παρατηρήσεις:

1. Τα εξαρτήματα του σιδηρού άρότρου, ανεγράφησαν εἰς τὴν προεδίκητην βελ. 3- εἰ

2. Ὑποματολογία λοιπῶν εξαρτημάτων.

α = λαμαρχία

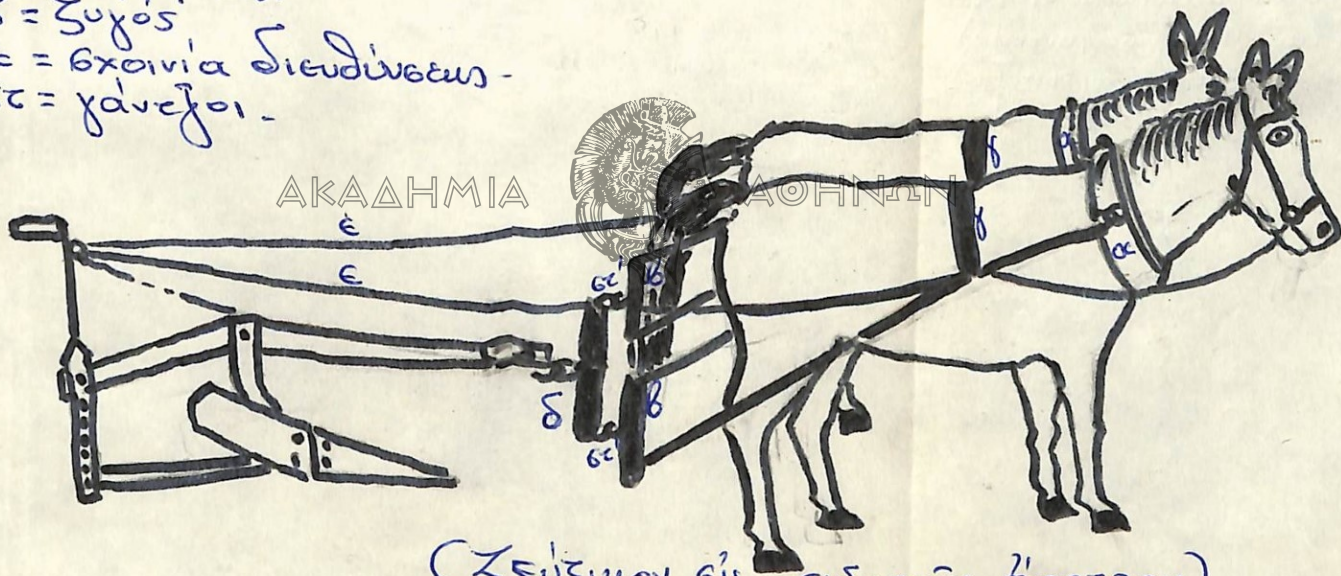
β = τραβηχτά

γ = βαμάρια

Δ δ = ζυγός

ε = βχοινία διευδύνει.

στ = χάνεζοι.

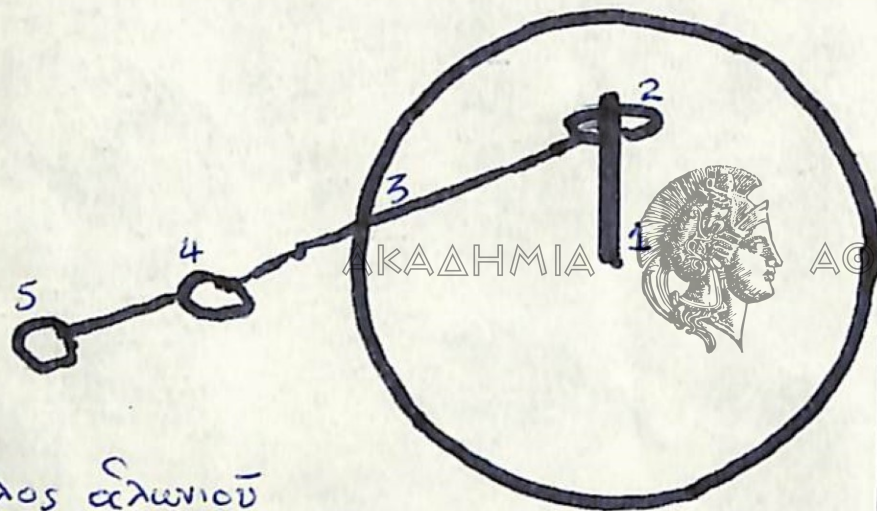
(Ζεύξιμον εἰς σιδηροῦν άρότρον).

[Χρ. Κωστούδας, διδάσκει
εὐλογὴ αὐτὴ ἐγένετο
ἐν 16^ῳ Ἰαννουαρίου
1971, ἐν Πύργον Κορινθίας
ἐκ τοῦ βασιλείου Χ. Καντ
δαίμν καλοῖκου Πύργον
ἐτῶ 43, ἀποφοίτου
Δημοτικῆς Σχολείων].-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

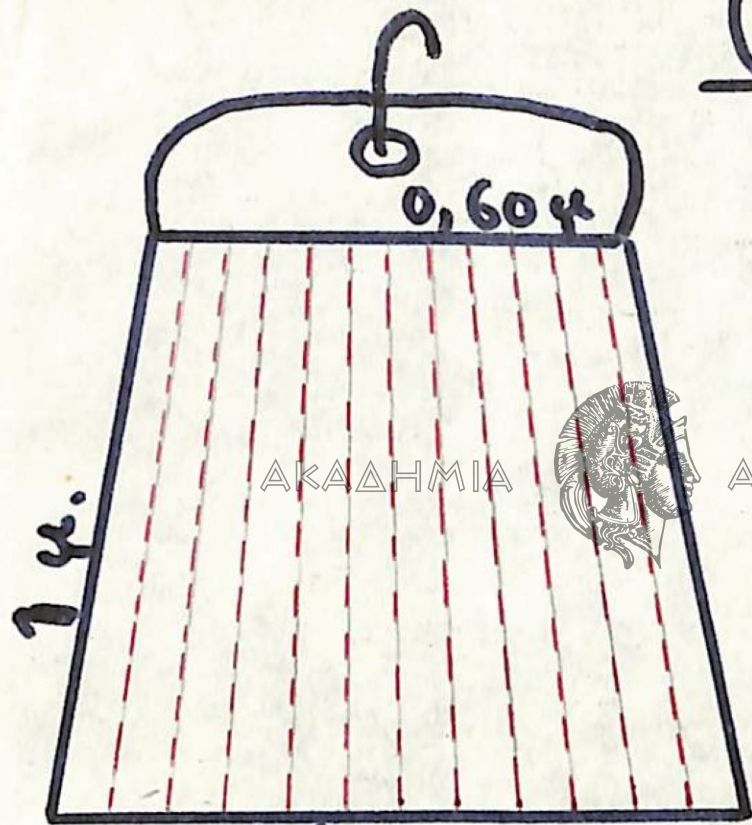

ΑΘΗΝΩΝ

[Χρῆτος Κ. Κωστούλα
διδάσκαλος. Ἡ συλλογή
αὕτη ἐγένετο ἀπὸ
8-9 Ἰανουαρίου 1971
εἰς Πύργον Κορινθίας
ἐκ τοῦ πληροφορητοῦ
Κωνσταντίνου Γ. Κωτσαλέ-
ων 53, ἀποφοίτου
Σχολαρχείου] — — —

(Σελίς 21-8)

Ντουχένι

Τὰ διά κομμίνης μελάνης
σημειούμενα εἶναι τὰ μετα-
λινὰ κοπτερὰ ἐλάσματα,
(μαχαίρια), τὰ ὁποῖα εἶναι
ἐν συνόλῳ (11) βεῖραι. -

[Χρῆστος Κ. Κωστούλας,
διδάσκαλος. Ἡ συλλογὴ
αὕτη ἐγένετο ἀπὸ 8-9
Ἰανουαρίου εἰς Πύργον
Κορινθίας ἐκ τοῦ πληρο-
φορητοῦ Κωνσταντοῦ Γ. Καίτσα
ἐτῶν 53, ἀποφοίτου Σχολαρχ-
χείου.]

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΘΕΡΙΣΜΟΥ

1) Ὁ ἥλιος μου τί ἐμαρμαρύνει
Δέν πᾶς νά' βραδείφη.
Ξέ' καταριῶνται οἱ ἐργατίες
κι' ὅλοι οἱ δουλευτάδες. -

2) Κάτω στὸν κάμπο στὸν παραμυῶνα
Θερίζει ὁ Γιάννος μέτῃ Παμῶνα
Στοιχίμα βάζουν ὁ Γιάννος καί ἡ Παμῶνα
Νά' μὴν πιότῃ προτοῦ νά' ῥδῇ τὸ γιόμα.
Διφάει ἡ Παμῶνα προτοῦ νά' ῥδῇ τὸ γιόμα
Νερό' θρέ' Γιάννο, δά' πέσω νά' πεδάσω
κι' αὐτό' τὸ στοιχίμα
Δέν δά' τὸ ξαναβάρω.

[Χρῆστος Κ. Κωστούλας, διδάσκαλος. Ἡ συλλογὴ αὐτὴ
ἐγένετο ἐπὶ 10^{ην} Ἰανουαρίου 1971, ἐν Πύργῳ Κο-
ρινθίας ἐν τῇ κ. Κωνσταντίνου Χ. Παπαδημητρίου
τοῦ γένους Ἰωάννου Λαγερينوῦ, ἐτῶν 67, Ἀγραμ-
μάτου. -]

Τραγούδια Θερσίμου

1) Ξαράντα κοπρίλτες δερίζανε
μέσα στον καύμονο δερίζανε,
και' τραγουδάνε και' τὰ δέματά βάνε
μαζί με' θαλαμιαία.
Και' σωτηρεύσανε μινρά και' ὠήσαν
εἰς κοδείλιν και' βάρανε φωτιά εἰπὺν
αὐχάριον και' ἀπομαύριβε ὁ τόπος. -

[Χρήστος Κ. Κωστούλας, διδάσκαλος. Ἡ συλλογὴ αὕτη
ἐγένετο τῷ β' μ. Σεπτεμβρίου 1974, εἰς Πύργον Κοριν-
θίας ἐν τῇ κ. Κωνσταντίνου Μιχ. Παπασταυροπούλου
τοῦ γένους Γεωργίου Κολοκοῦρα ἐτῶν 85, ὁρίτας δι-
μοτικῶν Σχολείων]. -

2) τί τὸν ἐξηλεύεις τὸν φίλόν τὸν ἄνδρα
καί' τὸν ἀμαρτίαν πον' ἐσώθηνε εὖ χρόνο
εἷνα γέει σφόδρο.

Πῶς δα' τό' δερίζω, πῶς δα' τό' μουβαλῆσω
Θέρσα, μουβάλωσα, ἔβαλα ἀπὸ' αὐτο
εἷνα ὑποβά γεμαίτο. - - -

[Χρήστος Κ. Κωστούλας, διδάσκαλος. Ἡ συλλογὴ
αὕτη ἐγένετο τῷ β' μ. Σεπτεμβρίου 1974, εἰς
Πύργον Κορινθίας ἐν τῇ κ. Σωτηνῆς Κωνσταν-
τίνου τοῦ γένους Ν. Καλλιτεῆς ἐτῶν 66, Ἀργυ-
ρεῖον]. - - -

Τραγούδια τῶν Απούρεω (1)

1) Όλα τὰ δένδρα, δένδρα εἶναι
καὶ τὰ ἔλαδια, ἔλαδια.
εἶναι ἀπὸ τῆς γῆς, ἕως με ὅσα
μεγάλη ξενιτιά.

Θυμάσαι ποὺ μαρόμαστε πορτί μου
ὅς αὐτὸν τὸν δρόμο,
καὶ κωνηγὸς ἐφάρασε,
καὶ ἐμύτωσε τὸ ἕνα.

Μνάδεμα' σε κωνηγέ
μέ τὸ κωνηγέ σου,
ποὺ ἐφάρασε καὶ ἔρριψε
καὶ ἐμύτωσε τὸ ἕνα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Δεν μᾶς ἐμύτωνες τὰ δύο
να' ἴδωμε ὅ ἕνα αἰῶνα.

2) Κιμάσανε Μαρία μου
κινῆσανε τὰ Γιαννόπουλα,
τὰ τρία καπετανόπουλα.
καὶ πᾶνε ἐπὶ πέρα μαχαλά,
γιά να' διαλέξουν τὰ ἔρασια.
Ἐμεῖς κρυσσὶ δὲν δέλουκε
τὴν Μαριγώ γυρεύουμε.
Γιά να' τὴν ποίμε στα νησιά,
καὶ στα κρεὰ τὰ νερά.

[Χρήστος Κ. Κωστόλας, διδάσκαλος. Ἡ συλλογὴ αὕτη
ἐγένετο τῶν 10^{ων} Σεπτεμβρίου 1971, εἰς Πύργον Κορινθίας
ἐκ τῆς κ. Σοφίας Γ. Καβιόντα τὸ γένος Ἀνδρέου Βελαμί-
τη, ἐτῶν 63, τρίτης Δημοτικοῦ Σχολείου.] —

Τραγούδια τῶν Ἀπόκρυφου

- 1) Κάτω στό Βόλτο, στό Ἀραιονήβι, Τυρνὺς. -
νέος ἐβγήκε νά μνηστῇ
δέν μνηστῇ Παχούς καί ἐλάτεια
μνηστῇ τὰ μαῦρα μάτια
μαῦρα μάτια, ροῦδα μοιλοῖετα
πόλιν μνηστῇ, πῶς τὰ περνᾶτε
χωρίς ἐμένα. —
- 2) Χελιδονάκι δά γενῶ, νά μάτω ἐπὶ μουριά σου.
Νά μελαδῶ νά τραγουδῶ, νά φτείνῃς τὰ προικιά σου.
Φαλίδι, χρυσοφαλίδι, πῶς μόνεις τὰ βελούδα
μόνεις τῆς νύφης τὰ προικιά καί τοῦ γαμπροῦ τὰ ρούχα
- 3) Παῖδάκι παῖς ἐπὶ ποταμῶν
ΑΛΛΑΛΕ ΔΕΙΛΑ ΔΟΥΤΕΡΑΙΑ
ἐπὶ ποταμῶν μου καί ἐπὶ ἁλῶν
ἐπὶ ἐμῇ σου θείῳ δούτερες
τόν ἥλιο καί τίς ξαστερίες.
- 4) Θα' σέ πάρω καλέ μπουρλά
θα' σέ πάρω τοῦ κῆρου σου
γιά τό γινάτι τ' ἀδελφοῦ σου.
καί ὅσα ἔχομε εἰδωμένα
ἐπὶ χαρτί τὰ καὶ γραμμένα.
ἐπὶ χαρτί καί ἐπὶ δεφτερί
καί ἐπὶ ἀειστεροῦ σου Χέρι.

ΑΘΗΝΩΝ

[Χρήστος Κ. Κωτσούλας, διδάσκαλος. Ἡ συλλογή
αὕτη ἐγένετο τῶν πᾶν Γενουαρίου 1971, ἐπὶ Πάριον-
Κορινθίας ἐν τῇ κ. Ἀρμενίας Δ. Χαλκιά ἐπὶ
85, τό γένος Κουδουλού, Ἀγραμμάτου]. —

Ο Γεωργιμός βίος εἰς τὴν Κοινότητα
Πύργου - Κορινθίας.

Α' Πρό τοῦ 1920.

Εἰς τὴν Κοινότητα ὑπῆρχον ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προορι-
ζόμεναι μόνον διὰ ἐποράν, αἱ ὁποῖαι ἀνῆκον εἰς φυ-
σικὰ πρόσωπα, εἰς Μοναὶς καὶ εἰς τσιφλιμούχους.

Ἐλάχισται ἦσαν αἱ ἀγροτικαὶ περιοχαί, αἱ ὁποῖαι κα-
τεῖχοντο ὑπὸ τῶν φυσικῶν προσώπων.

Εἰς τὴν Μοιὴν Προσῆτου Ἡλίου μεμεμένην Ν.Δ. τῆς Κοινό-
τητος ἀνῆκον 800 στρέμματα περίπου, εὐρισκόμενα εἰς
δύο (2) τοποθεσίας. (Πεπελιτσα περί τὰ 600 στρέμματα,
Β.Α. τοῦ Χωρίου καὶ Μοταστριού. Ἀκούρι 200 στρέμματα

ΔΕΛΦΙΝΑ **ΧΩΡΙΟΝ** **ΔΕΛΦΙΝΑ** **ΑΘΗΝΑΝ**
Περί τὰ 600 στρέμματα περίπου ἀνήκον εἰς δύο (2)
τσιφλικούχους τοὺς: Μεντζεζόπουλον καὶ Κορδῆν, Ἐλ-
λινικῆς Ἰδαμενείας, οἱ ὁποῖοι κατεῖχον ἀνὰ 300 στρέμ-
ματα ἕκαστος.

Εἰς τὰ Μοταστριακά εἰρχάζοντο οἱ κάτοικοι με-
χιόμορο, (δηλαδή, ὅσον ἐπόρον ἔπερνον εἰς τοὺς ἀγροίς,
τόσον ἔδιδον ὡς ἐνοίμιον εἰς τὴν Μοιήν), τό δέ ὑπόλοι-
πον τῆς παραγωγῆς ἐκαρποῦντο οἱ ἴδιοι.

Εἰς τὰ κτήματα τῶν τσιφλιμούχων εἰρχάζοντο οἱ κά-
τοικοι τῆς Κοινότητος, ὡς κολλῆχοι, λαμβάνοντες ἐν
εἶδος ἐπὶ τῆς παραγωγῆς τριάντα τοῖς ἑκατόν (30%).
Κατὰ τὸ Φιδινόπωρον καὶ μάλιστα κατὰ τὸν Σεπτέ-
μβριον μῆνα ἐλάμβανον χώραν αἱ κάτωδι ἐργα-
εῖαι:

1) Προετοιμασίαι, ἐπισκευή ὁδῶν τῶν ἀπαραιτήτων

ἐργαλείων σποράς.

2) Ἐγένετο ἐπὶ τῶν ἀγρῶν ἡ ἐγκαθάρισις ἀπὸ παντὸς εἶδους παράειτα (χόρτα). Ἐν συνεχείᾳ ἐλιπαίνοντο διὰ ζωϊκῆς κόπρου, μετὴν ἔναρξιν τῶν πρώτων βροχῶν, ἤρχιζεν ἡ σπορά, δεδομένου ὅτι εἶχε προηγηθῇ τὸ ὄργο διθόλιμα κατὰ τοὺς μῆνας (Μάρτιον - Ἀπρίλιον). -

Κατὰ τὴν Ἀνοιξιν καὶ δὴ τὸν Ἀπρίλιον μῆνα ὅταν τὸ βιτάρι ἐναλάμανε, ἐγένετο τὸ βοτάνισμα διὰ τῆς χειρός, δηλαδή ἀφαιρέσεις παντὸς εἶδους ζιζανίων. -

Περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου καὶ κατὰ τὸν μῆνα Ἰουλίου ἐγένετο ὁ δερικμός, διὰ ὀρεπάνων, ἐδέοντο δεμάτια καὶ μετεφέροντο διὰ ζώων εἰς τ' ἀλώνια.

Ὅταν ἐτελείωνεν τὸ κουβάλημα, κατὰ δὲ τὴν ἀλώνισαν, ἐλιχνίζον καὶ μετέφερον εἰς βακκία τὸν καρπὸν εἰς τὰ σπυρία τῶν. Ἐτελείωνε ἔτσι ἡ ἐτησία ἐργασία (σποράς - δερικμοῦ). -

Β' Ἀπὸ τοῦ 1921-1971, σήμερα.

Κατὰ τὸ ἔτος 1926 ἐγένετο ἡ ἐξαγορά τῶν ἀγρῶν τῆς Μονῆς Προφήτου Ἡλίου, παρὰ τῶν κατοίκων τῆς Κοινότητος τῆς δέσεως (Πεπελίτσας) καὶ ἔκτοτε κατέστησαν ἰδιόκτητα.

τῶν τσιφλικούχων σταδιακῶς ἐξηγοράσθησαν παρὰ τῶν κατοίκων, ὥστε σήμερον δέν ὑπάρχει τσιφλικούχα. Ὑπάρχουν μόνον τὰ 200 στρέμματα εἰς δέσιν (Μοναστηρίου - Ἀχούρι), τὰ ὅσα ἀνήκουν ἀκόμη εἰς Μονὴν Προφήτου Ἡλίου, καὶ παραμένουν σχεδὸν ἀκαλλδιέρχτα.

Ἐν ὁρέσει μετὴν θελγίωσιν τῶν ὄρων σποκαλ-

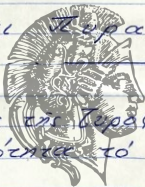
διεργείας τῶν ἀγρῶν αὕτη μετεβλήθη ἐπὶ τῇ
βελτίῳ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1922 σταδιακῶς, ὅτε
ἐκυκλοφόρησαν τὰ χημικὰ λιπάσματα κα-
δῶς καὶ τὰ εἰδηρὰ ἄροτρα καὶ ἐν γένει τὰ
γεωργικὰ ἐργαλεῖα...

Ὡς πρὸς τὸν τρόπον καλδιεργείας καὶ συρκομη-
δῆς, ἔλαβον χώραν αἰ' κατωδὶ μεταβολαί:
1) Καταπολέμῃς τῶν ζιζανίων διὰ ζιζανιοκτό-
νων φαρμάκων καὶ
2) Ὁ ἀξωνισμός δι' ἀξωνοκτιμῶν μηχανικῶν
συρκομημάτων...

Ἡ ἐκείνη Πύλαι.

Ἀπὸ τοῦ 1920

Κατὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς Πυρραγίου ἐλάμβανεν
χώραν εἰς τὴν κοινότητα τὸ κατωδὶ περιστα-
τιμόνι.

ἈΘΗΝΩΝ

Ἐγένετο τέλειος μαθηματικός γάμος (Γυμνά-
σιος). Οἱ κατωδοί τῆς κοινότητος ἐχωρίσ-
τητο εἰς δύο (2) ομάδας, ἀποτελούμεναι πε-
ρίπου ἐξ εἴκοσι πέντε (25) ἀτόμων. (Ἐλάμβανον
δηλαδὴ μέρος οἱ πρὸς καλαθοποιεῖαν).

Ἡ μία ομάδα ἀποτελεῖ τὸ βόϊ τοῦ γαμπροῦ,
ἡ δὲ ἄλλη τὸ βόϊ τῆς νύμφης. Μαθηματικὰ
ὅδοι ἐτέλουν τὸ μυστήριον τοῦ γάμου, κατὰ τὸ
παλαιὸν σύστημα, δηλαδὴ μετὰ ζῶα μετέφερον εἰ-
κονικά τὰ προικὰ τῆς νύμφης (τετρερέδες, κα-
ζάνια, κουτάδια, εἶδη ρουχισμοῦ κ.τ.λ). Τὰ αὐτὰ
δη χρησιμοποιοῦμενα δῶα ἦσαν τὰ γαϊδούρια.

Παρήλαυνον διά μέσου τῶν κεντριῶν ὁδῶν, τῇ
 δυοδεκά θαιμῶν τοπικῶν θεράνων (πίπιξες
 καὶ τύμπανα). Σταματοῦσαν εἰς τὴν πλατεῖαν
 τοῦ χωριοῦ, ὁδὸν ἐγένοντο τὰ στέφανα μέγα
 διακεκρόμενον παπᾶ καὶ νουνόν καὶ ἐπὶ ἡλούδου
 τρικούθετο γλέντι. Πρῶτοι ἐγέναν τό χοροί
 τὰ "νιόχαμπεα", μέ τοῦ "κουμπάρεου". . .
 Ἀπ' ἐκεῖ μετέβαινον εἰς γειτονίαν (εἰς Ἀλάνια)
 ὅπου συνεκέντρωνον ξύδα καὶ ἤγαγον φωτιές,
 ἔτρωγον, ἔπινον καὶ ἐτραγούδων καθ' ὅλην τὴν
 διάρκειαν τῆς νυκτός. Πολλοὶς δὲ ἤρχοντο στα
 "κέγια", καὶ ἐχόρευον τοπικοῦ χοροῦ.

Β! Από τοῦ 1921-1971, ἐπὶ ἡμέραν.

Τό ἔθιμον τοῦτο κατήργηθη προπολεμικῶς. Ἐπὶ
 ἡμέραν ἐπὶ τῆς κοινότητος δὲ λαμβάνουν χώρα
 ἑτήσια πύρα. . .

[Χρῆστος Κ. Κωστούλας, διδάσκαλος. Ἡ συλλογὴ
 αὕτη ἐγένετο ἀπὸ 10-15 Ἰανουαρίου 1971
 εἰς πύργον Κορινθίας ἐν τῶν πληροφωρη-
 τῶν 1) Κυρίου Γ. Καϊτά, ἐτῶν 53 5
 2) Κυρίου Β. Παπαεταυροπούλου ἐτῶν 58,
 ἀφροτέρων κατοίκων πύργου καὶ ἀποφοίτων
 Σχολαρχείου.]